

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion Humanistinen tiedekunta		Laitos – Institution Taiteiden tutkimuksen laitos	
Tekijä – Författare Anu Laitila			
Työn nimi – Arbetets titel Tuuleen piirrän nimeni. Daniel Urwindin fragmentaarinen omaelämäkerta Bo Carpelanin romaanissa <i>Alkutuuli</i>.			
Oppiaine – Läroämne Kotimainen kirjallisuus			
Työn laji – Arbetets art Pro gradu -tutkielma	Aika – Datum Maaliskuu 2004	Sivumäärä – Sidoantal 106	
Tiivistelmä – Referat <p>Tutkielma käsittelee Bo Carpelanin romaania <i>Alkutuuli</i> (Urwind 1993) päähenkilö Daniel Urwindin fragmentaarisesti kerrottuna elämäntarinana. Kyse on kahdella aikatasolla etenevästä fiktiivisestä omaelämäkerrasta, joka perustuu viikottaisiin päiväkirjamerkintöihin. Daniel hahmottaa identiteettiään tilaan kytkeytyneiden muistojen sekä oman nimensä avulla leikaten samalla kerronnan jatkuvuuden. Tutkimusongelmana on hahmottaa Danielin kerronnan tavat, kirjoittamisen syyt sekä prosessiin lopputulos.</p> <p>Menneisyyteen kohdistuvan minä-kerronnan analyysi perustuu Dorrit Cohnin <i>Transparent minds</i> –teoksen käsitteistöön. <i>Alkutuulessa</i> esiintyy muistikerronnan ja muistimonologin epäsäännöllistä vuorottelua. Niiden osana on edesmenneiden läheisten upotettuja monologeja, joiden takaa kuultaa Danielin ääni: monologit ovat Danielin kuvittelemia tai referoimia puheita ja ajatuksia, joiden esittäjä on hänen yksinäisen keskustelunsa toinen osapuoli. Omaelämäkertaa käsittelevinä teoreettisina lähteinä ovat ensisijaisesti Päivi Kososen artikkelit sekä hänen tutkimuksensa <i>Elämät sanoissa</i>. Tutkielman tulkinnan kannalta keskeisessä asemassa ovat Bo Carpelanin essee- ja kaunokirjallinen tuotanto.</p> <p>Kirjoittamisen lähtökohtana on päähenkilön identiteettiä horjuttava elämänvaihe. Vaimo Marian lähdettyä vuodeksi Amerikkaan Daniel pyrkii löytämään oman kielensä ja luomaan muistojensa avulla eheämmän kuvan itsestään. Prosessiin kytkeytyy keskeisesti tila – Danielin kulkiessa talossaan, joka on hänen lapsuudenkotinsa, aistitodellisuus toimii mieleenpalauttajana: äänet ja tuoksut johdattavat hänet elämään menneisyyden muistoja uudelleen nykyhetkessä. Samalla talo ja huoneet personifioituvat ja minuus alkaa rakentua tilan kaltaiseksi. Uusien ovien ja huoneiden löytyminen symboloi Danielin muistojen selkeytymistä ja itseymmärryksen syvenemistä. Kirjoittamisen voi tulkita olevan psykoanalyttinen prosessi, jossa omaelämäkerran minä keskustelee menneisyyden minänsä kanssa. Puhuja odottaa vastausta toiselta, vaikka vastaus löytyy paradoksaalisesti itsestä.</p> <p>Omaelämäkerran moniäänisyyttä korostavat edesmenneiden läheisten läsnäolo, Danielin eri ikävaiheiden identiteetit ja kaksoisolentojen hahmoissa esiintyvät minuudet. Kirjoittamisen avulla Daniel pyrkii pääsemään etäämmälle itsestään ja saavuttamaan minättömyyden tilan, jota käsitellään John Keatsilta peräisin olevan käsitteen 'negatiivinen kyky' avulla. <i>Alkutuuli</i> on taiteilijaromaani, jossa taiteilijuutta edustavat siivet ja lentäminen kytkeytyvät mielikuvitukseen ja uusiutumiseen. Danielin tie taiteilijuutta edeltävään minättömyyteen on kuitenkin vaikea ja monet merkit viittaavat diletantin kohtaloon.</p> <p>Unenomaisen logiikan omaavan, fragmentaarisen kerronnan takaa on hahmotettavissa myös lainalaisuuksia. Muiden henkilöiden lyhyet elämäkerrat ovat heidän haavansa paljastavia episodeja, jotka muuttuvat osaksi Danielin elämäntarinaa. Danielin kirjallinen omakuva on montaasi, jossa eri tasossa olevat elementit, nykyhetki ja menneisyys, mielikuvitus, unet ja upotetut monologit rinnastuvat samaan tasoon. Daniel peilaa elettyä ja koettua koomisen peilirakenteen avulla, jossa hänen elämänsä osallisena olleet menneisyyden henkilöt kulkevat narrikulkueen mukana. Toive eheästä minäkuvasta osoittautuu kuitenkin mahdottomaksi merkityssulkeuman todenvastaisuuden vuoksi. Urwind-nimen pohdinnasta liikkeelle lähtenyt omaelämäkerta päättyy syklistä liikettä mukaillen tilanteeseen, jossa päähenkilö hyväksyy elämän käsittämättömyyden ja luottaa omassa nimessään piilevään voimaan, tuuleen, viitaten samalla myös romaanin nimeen.</p>			
Avainsanat - Nyckelord Bo Carpelan – muistot – tila – fragmentaarisuus – fiktiivinen omaelämäkerta			
Säilytyspaikka - Förvaringställe Kotimaisen kirjallisuuden laitos			
Muita tietoja			